



Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

ALLE INSTELLINGEN VOOR HOGER ONDERWIJS

Kopie aan:	#DT: ALS
Ontv. dd	2 JAN. 2014
Te beh. door:	RSm
Antw. dd	24/1/14
Nr.	3876

**Hoger Onderwijs en  
Studiefinanciering**  
IPC 2250

Rijnstraat 50  
Den Haag  
Postbus 16375  
2500 BJ Den Haag  
www.rijksoverheid.nl

**Contactpersoon**  
S. Dakika

T +31 6 15 03 81 19  
s.dakika@minocw.nl

**Onze referentie**  
578714

Datum **23 DEC. 2013**

Betreft Inwerkingtreding Wet versterking kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs

Geacht college,

Op 3 december 2013 is de Wet versterking kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs aangenomen in de Eerste Kamer. De aanleiding van deze wet waren de incidenten bij alternatieve afstudeertrajecten<sup>1</sup> die tekortkomingen in het stelsel van kwaliteitswaarborgen aan het licht hebben gebracht. Structurele verbeteringen waren nodig en die zijn in deze wet neergelegd. Studenten en werkgevers moeten er immers op kunnen rekenen dat de waarde van een diploma niet ter discussie staat.

Met deze brief informeer ik u over diverse maatregelen in genoemde wet en de inwerkingtreding daarvan. Gelet op het doel van deze wet, het versterken van de waarborgen voor de kwaliteit van het hoger onderwijs, acht ik het van belang dat die maatregelen zo spoedig mogelijk in werking treden. Waar mogelijk worden maatregelen per 1 januari 2014 ingevoerd. Voor bepalingen die meer voorbereidingstijd van uw instelling vragen, geldt dat de inwerkingtreding later plaatsvindt. Verder vergt een aantal maatregelen ook wijziging in het accreditatiekader. De NVAO zal op korte termijn het accreditatiekader hierop aanpassen.

Zoals ook in de huidige regelgeving het geval is, gelden bepaalde wettelijke bepalingen alleen voor bekostigd onderwijs. Van de Wet versterking Kwaliteitswaarborgen hoger onderwijs gelden de maatregelen met betrekking tot het accreditatieproces, de examencommissie en de aanpassing van de onderwijs- en examenregeling zowel voor bekostigd als voor niet-bekostigd onderwijs. De bepalingen ten aanzien van de aanwijzingsbevoegdheid en BRON-HO gelden alleen voor bekostigd onderwijs. Wel verkent OCW met niet-bekostigde instellingen de wens om het mogelijk te maken dat ook het niet-bekostigd onderwijs wordt aangesloten op het diplomaregister en daarmee op BRON; hierover zal begin 2014 een bestuurlijk gesprek plaatsvinden met de NRTO. Hierover heb ik u met mijn brief van 26 november 2013 (kenmerk: 557504) geïnformeerd.

<sup>1</sup> Zie ook Kamerstukken II 2010/11, 31 288, nr. 163.

### ***Clustergewijze visitatie: een getrapte invoering vanaf 1 januari 2014***

In het hoger onderwijs zullen opleidingen clustergewijs gevisiteerd worden (hiervoor zullen visitatiegroepen worden gevormd). Door opleidingen clustergewijs te visiteren worden oordelen van dezelfde opleidingen betrouwbaarder en beter vergelijkbaar voor studenten en werkgevers. Omdat het visitatie- en accreditatieproces meerdere op elkaar volgende stappen behelst, en dit voor de instellingen en NVAO uitvoerbaar moet zijn, is gekozen voor een getrapte invoering die per 1 januari 2014 start. Ik verzoek u vanaf januari 2014 in uw handelen zoveel mogelijk uit te gaan van clustergewijs visiteren. Dat betekent onder andere dat ik u verzoek alleen afspraken te maken dan wel contracten af te sluiten met evaluatiebureaus die uitgaan van een commissie van deskundigen voor clustergewijs visiteren van alle opleidingen in een visitatiegroep.

#### ***Samenstelling visitatiegroep***

De invoering van clustergewijze visitatie introduceert het begrip visitatiegroep. Dit is de groep opleidingen die gezamenlijk door één commissie van deskundige wordt beoordeeld. De instellingen doen een gezamenlijk voorstel voor een visitatiegroep. De NVAO heeft de taak om visitatiegroepen samen te stellen, waarbij zij het voorstel van de instellingen in beginsel overneemt. Hiermee is verzekerd dat de instellingen voor hoger onderwijs in voldoende mate bij de samenstelling van de groepen kunnen worden betrokken en dat de ruime ervaring die in het wetenschappelijk onderwijs is opgedaan met gezamenlijke visitaties niet verloren gaat.

Wanneer het aantal vergelijkbare opleidingen de spanwijdte van een dergelijke visitatiegroep overstijgt is het mogelijk dat niet alle vergelijkbare opleidingen in één visitatiegroep kunnen komen; in dat geval zijn er meerdere visitatiegroepen met vergelijkbare opleidingen mogelijk. Bij clustergewijze visitatie worden overeenkomstige opleidingen uit het bekostigd en niet-bekostigd hoger onderwijs gezamenlijk (in één visitatiegroep) beoordeeld.

Instellingen dienen gezamenlijke voorstellen voor 15 maart 2014 voor de vorming van visitatiegroepen in te dienen bij de NVAO. De NVAO stelt deze vervolgens vast. Deze procedure zal zes weken in beslag nemen, waardoor op 1 mei 2014 het merendeel van de visitatiegroepen zijn vastgesteld. Omdat in bepaalde gevallen meer tijd nodig kan zijn, is de datum van inwerkingtreding voor het vaststellen van de visitatiegroepen op 1 juni 2014 bepaald. In een aantal situaties bepaalt NVAO uit welke opleidingen de visitatiegroep gaat bestaan. Dit is met name het geval als instellingen niet tijdig een voorstel voor een visitatiegroep indienen bij de NVAO of wanneer er gegronde redenen zijn om het voorstel van de instellingen niet over te nemen. Denk daarbij aan het voorkomen van de situatie dat een opleiding tussen wal en schip valt. Instellingen uit een visitatiegroep zorgen – vanaf het moment van vaststelling van de visitatiegroep door de NVAO – er gezamenlijk voor dat er een gezamenlijke beoordeling komt.

#### ***Verlenging en verkorting accreditatietermijn***

De NVAO bepaalt wanneer een aanvraag voor accreditatie bij de NVAO moet worden ingediend. Met het oog op volledige inwerkingtreding van clustergewijs beoordelen van accreditatie per 1 januari 2015, treedt deze bepaling in werking per 1 juni 2014. Om clustergewijze accreditatie goed te kunnen uitvoeren, is in de mogelijkheid voorzien dat de accreditatietermijn kan worden verkort (door de NVAO) of verlengd (door de minister).

#### *Benoeming commissie van deskundigen*

De commissie van deskundigen, de commissie die een opleiding visiteert ten behoeve van de accreditatie, wordt benoemd door de betreffende instelling(en). De NVAO dient in te stemmen met een door de instellingsbesturen binnen een visitatiegroep gezamenlijk voorgestelde commissie van deskundigen, wanneer zij zich ervan verzekerd heeft dat de commissie van deskundigen onafhankelijk en deskundig is. Alleen wanneer de instellingen in een visitatiegroep zelf niet tot overeenstemming komen wat betreft de keuze van de deskundigen, krijgt de NVAO de verantwoordelijkheid om de commissie van deskundigen te benoemen. Dit laatste wordt vormgegeven als een verplichte voordracht van de NVAO aan de instellingen en wordt ingevoerd per 1 juni 2014.

#### *Clustergewijs visiteren volledig ingevoerd*

De clustergewijze beoordeling ten behoeve van accreditatie zal per 1 januari 2015 volledig in werking treden. De trapsgewijze invoering leidt ertoe dat instellingen zich voldoende kunnen voorbereiden op die accreditatiebeoordeling.

#### ***Toets nieuwe opleiding onder voorwaarden (o.v.) en instellingstoets o.v.***

Momenteel hebben de toets nieuwe opleiding onder voorwaarden en de instellingstoets kwaliteitszorg onder voorwaarden als maximale termijn één jaar; binnen dat jaar wordt beoordeeld of aan de voorwaarden is voldaan. Wanneer aan de voorwaarden is voldaan, behoudt de instelling de erkenning. In bepaalde gevallen is één jaar een te korte periode voor opleidingen en instellingen om daadwerkelijk een substantiële verbetering te kunnen aantonen. Instellingen dienen bijvoorbeeld een half jaar voor afloop van de herstelperiode opnieuw accreditatie aan te vragen, waardoor feitelijk een half jaar voor herstel (vormgeven en implementeren van de verbetermaatregelen) overblijft. Daarom is besloten de maximale termijn voor bovengenoemde besluiten te verruimen naar twee jaar. Op deze wijze krijgt het accreditatiestelsel de beoogde flexibiliteit zonder afbreuk te doen aan of een risico te worden ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijs. Dit wordt ingevoerd per 1 januari 2014.

#### ***Tussentijdse toets 3 jaar na een toets nieuwe opleiding***

De achtergrond van deze maatregel is dat een toets nieuwe opleiding van zes jaar een te lange periode is op grond van één papieren beoordeling als er geen sprake is van aanvullende waarborgen in de vorm van een positieve instellingstoets kwaliteitszorg. Als er alleen nog maar plannen op papier bestaan is er onvoldoende zicht op hoe het onderwijs daadwerkelijk wordt vorm gegeven, hoe de toetsing is geregeld en welke resultaten de studenten behalen. De tussentijdse toets nieuwe opleiding is een toets, drie jaar na de toets nieuwe opleiding. Deze toets heeft als doel om op grond van feitelijk gegeven onderwijs een oordeel te kunnen geven over de toetsing en examinering. Ook bij de opleidingsbeoordeling voor accreditatie zijn deze twee criteria belangrijk. De tussentijdse toets nieuwe opleiding wordt alleen ingevoerd voor instellingen die de instellingstoets kwaliteitszorg niet of niet met goed gevolg hebben behaald. Instellingen met een positief besluit op de instellingstoets kwaliteitszorg – met of zonder voorwaarden – hebben er blijk van gegeven de instelling en de kwaliteit van hun onderwijs goed in control te hebben. Op deze wijze wordt verdiend vertrouwen beloond en hebben instellingen met een positieve instellingstoets kwaliteitszorg daar nog meer profijt van. Gelet op het belang van deze maatregel wordt het per 1 januari 2014 ingevoerd. Dit geldt alleen voor besluiten op een toets nieuwe opleiding die na 1 januari 2014 zijn genomen en niet voor besluiten op een toets nieuwe opleiding die daarvoor zijn genomen.

### ***Aanwijzingsbevoegdheid***

Een goede governance is essentieel voor het functioneren van de instelling en van ons onderwijsstelsel. De verantwoordelijkheid voor goed bestuur en voor de kwaliteit van het onderwijs ligt bij de instelling. Daarbij is het van belang dat, als er sprake is van ernstige nalatigheden bij het bestuur en toezicht van de instelling en de instelling niet uit eigen beweging de zaak op orde brengt, er uiteindelijk gericht en passend kan worden ingegrepen. Daarom is een aanwijzingsbevoegdheid geïntroduceerd in het hoger onderwijs. Hiermee kan de minister de raad van toezicht opdragen concrete maatregelen te nemen om een misstand te herstellen. Deze bevoegdheid is een ultimatum remedium en is met de nodige waarborgen omkleed. De minister kan ingrijpen wanneer het bestuur of raad van toezicht nalaat effectief te interveniëren bij wanbeheer, onder meer bij financieel wanbeheer, en bij ernstige nalatigheid bij het waarborgen van de onderwijskwaliteit en de goede voortgang van het onderwijs, met negatieve consequenties op het niveau van het desbetreffende onderwijsstelsel. Gelet op het belang hiervan wordt deze maatregel per 1 januari 2014 ingevoerd.

### ***Het basisregister onderwijs in het hoger onderwijs (BRON-HO)***

De invoering van BRON-HO schept de mogelijkheid om persoonsgebonden bekostigingsinformatie voor alle onderwijssectoren te verschaffen. Deze wijziging gaat gepaard met modernisering van gegevensuitwisseling en een vermindering en versnelling van het aantal administratieve handelingen. De bepalingen ten aanzien van BRON-HO treden in werking per 1 januari 2014.

### ***Bewaartermijn afsluitende examens***

Eindwerkstukken die met goed gevolg zijn afgelegd moeten minimaal zeven jaar door de instelling worden bewaard. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de kwaliteit van de opleiding in ieder geval beoordeeld kan worden over de gehele periode van de vorige accreditatie. Het belang om dit snel in te voeren is groot, maar invoering per 1 januari 2014 is niet voor alle instellingen uitvoerbaar. Omdat veel studenten in de zomer hun eindwerkstukken afronden en het van belang is dat deze eindwerkstukken worden bewaard, is besloten tot invoering formele per 1 juni 2014. Ik vertrouw erop dat u de eindwerkstukken - voor zover dat nog niet gebruikelijk is - zo spoedig mogelijk zult bewaren en daarbij niet wacht op de formele invoeringsdatum.

### ***Separate beoordeling van gerealiseerde eindniveau en de wijze van examinering***

Het gerealiseerde eindniveau en de wijze van examinering vormen niet langer tezamen één beoordelingscriterium. Door het eindniveau en de wijze van examinering (toetsing) als twee aparte criteria te zien, is een zwak resultaat bij één van de twee criteria niet langer te compenseren door een positief resultaat bij het andere criterium. Daarnaast kan hierdoor meer reliëf in de beoordeling ontstaan om vervlakking tegen te gaan. Om visitatiecommissies en de NVAO de gelegenheid te geven om deze onderdelen separaat te beoordelen, is 1 juni 2014 de invoeringsdatum.

### ***Examencommissie***

De examencommissie dient onafhankelijk en deskundig te zijn en garant te staan voor het eindniveau van de afgestudeerden. Met de Wet versterking besturing (2010) zijn al belangrijke stappen gezet om de onafhankelijkheid en deskundigheid van de examencommissie te versterken. In aanvulling daarop

worden nu twee maatregelen doorgevoerd:

- Het wordt verplicht om gebruik te maken van externe deskundigen in de examencommissie. Het aantrekken van deskundigen van buiten de opleiding vergroot de externe legitimiteit met betrekking tot toetsing en examinering. Het externe lid zal vaak afkomstig zijn uit het afnemend beroepsveld, maar dit is geen verplichting. Het externe lid kan bijvoorbeeld ook worden gezocht binnen de instelling; het kan een vakgenoot van een andere discipline, een expert van een kennisinstituut of een expert bijvoorbeeld op het gebied van toetsing of onderwijskunde of didactiek.
- Personen met een managementfunctie die een financiële verantwoordelijkheid binnen de instelling dragen mogen geen zitting nemen in de examencommissie.

Om instellingen in de gelegenheid te stellen dit vorm te geven binnen de organisatie is besloten om deze maatregelen per 1 september 2014 in werking te laten treden. In uitzondering hierop treedt de verplichting van een extern lid van de examencommissie voor het wetenschappelijk onderwijs in werking met ingang van 1 september 2015.

#### **Aanpassing onderwijs- en examenregeling (OER)**

In dit wetsvoorstel is de verplichting opgenomen dat de OER informatie verschaft over de feitelijke vormgeving van het onderwijs. Zo krijgt de student een goed beeld van de opleiding. Daarnaast wordt het door deze verplichting voor de student eenvoudiger om aanspraak te kunnen maken op schadevergoeding bij niet-nakoming van de verplichting door de instelling. Deze maatregel gaat in vanaf het nieuwe studiejaar, per 1 september 2014, zodat de instellingen de tijd krijgen om de OER aan te passen en deze niet gedurende het studiejaar hoeft te worden aangepast.

Ik vertrouw erop dat door de gefaseerde inwerkingtreding van de Wet versterking kwaliteitsborging hoger onderwijs er een goede balans is tussen enerzijds het belang dat wordt gediend met een spoedige inwerkingtreding en anderzijds de tijd die instellingen nodig hebben om uitvoering te kunnen geven aan de wet.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,  
namens deze,  
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

drs. R. Minnée

Een afschrift van deze brief is verzonden naar de NRTO, Vereniging Hogescholen, de VSNU, de NVAO, de Inspectie van het Onderwijs, ISO en LSVb.